

Ekologia a duchowość chrześcijańska

Pod redakcją Sergiusza Nizińskiego OCD

FLOS CARMELI

POZNAŃ 2009

Biblioteka Zeszytów Karmelitańskich

Nr 9

Materiały z sympozjum zorganizowanego przez Wyższe Seminarium Duchowne Karmelitów Bosych oraz Instytut Duchowości „Carmelitanum”, które odbyło się w klasztorze Karmelitów Bosych w Poznaniu w dniach 1-3.12.2008 r.

© Copyright by FLOS CARMELI

Imprimi potest:

Roman Jan Hernoga OCD, prowincjał
Warszawa, dnia 7.10.2009 r., L. dz. 227/P/2009

Adiustacja i korekta: **Joanna Pohl**

ISBN 978-83-61727-17-0

Wydawca:

FLOS CARMELI
Wydawnictwo Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych
ul. Działowa 25; 61-747 Poznań
tel.: **061/856-08-34**; fax: **061/856-09-47**
e-mail: **wydawnictwo@floscarmeli.poznan.pl**
www.floscarmeli.poznan.pl

Druk:

TOTEM – Inowrocław

Spis treści

Słowo wprowadzenia	5
Ryszard Kempniak SDB	
Stworzenie jako obraz Boga w Biblii.....	7
Piotr Tryjanowski	
Czy przyroda pozwala poznać siebie i Boga?.....	21
Marian Zawada OCD	
Święta Teresa od Jezusa: wyjaśnianie Boga i siebie przez przykłady z przyrody.....	27
Krzysztof Wojciechowski	
Ekologia w nauczaniu Kościoła – przyroda jako dzieło Boga.....	41
Przemysław Wylegała	
Grzech przeciwko środowisku.....	62
Sergiusz Niziński OCD	
Święty Jan od Krzyża: odrodzenie przyrody w Chrystusie.....	69
Stanisław Jaromi OFM Conv	
Święty Franciszek jako patron ekologów.....	82
Paweł Bortkiewicz TChr	
Grzech ekologii: pomianie porządku stworzenia i Stwórcy.....	94
Krzysztof Pawłowski OCD	
Święta Teresa z Lisieux: księga przyrody metaforą tajemnicy Bożego unizienia.....	105

Słowo wprowadzenia

Dziesiąte sympozjum z duchowości chrześcijańskiej, odbywające się w naszym klasztorze w Poznaniu w dniach 1-3 grudnia 2008 roku, nawiązuje swą tematyką do „XIV Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu”, obradującej w Poznaniu w dniach 1-12 grudnia. Tym samym tytuł sympozjum: *Ekologia a duchowość chrześcijańska*, jest w zamyśle jego organizatorów próbą zwrócenia uwagi na więź, jaka istnieje między chrześcijaninem a przyrodą. Wybraliśmy zasadniczo dwa zagadnienia. Pierwsze dotyczy jeszcze lepszego uświadomienia sobie, że jako chrześcijanie jesteśmy odpowiedzialni za nasze środowisko, w którym żyjemy. Drugie nawiązuje do duchowości chrześcijańskiej, a w szczególności do duchowości karmelitańskiej. Chcieliśmy przypomnieć, że przyroda może pomagać naszemu życiu modlitwy i więzi z Bogiem.

Na samym wstępie należy nadmienić, że występujące w tytule słowo *ekologia* zostało użyte w potocznym, współczesnym jego rozumieniu, jako ochrona przyrody. (W sensie węższym należy termin ten rozumieć jako naukę o strukturze i funkcjonowaniu przyrody, zajmującą się badaniem oddziaływań pomiędzy organizmami a ich środowiskiem oraz wzajemnie między tymi organizmami).

Pierwszy zamieszczony w tym zbiorze artykuł – *Stworzenie jako obraz Boga w Biblii* (ks. dr Ryszard Kempniak SDB) – odnosi się do podstawowych stwierdzeń biblijnych dotyczących stworzenia świata oraz obecności Boga w stworzeniu. Stanowi on wprowadzenie w chrześcijańskie rozumienie przyrody. Drugi artykuł – *Czy przyroda pozwala przejść do poznania siebie i Boga* (prof. Piotr Tryjanowski) – ustosunkowuje się do pytania, czy przyroda coś mówi o Bogu i człowieku na poziomie metody stosowanej w naukach biologicznych. Autor odpowiada, że przyrodnik znajduje w przyrodzie jedynie potwierdzenie swojej wcześniejszej wiary lub niewiary w Boga, zdobytej w innym doświadczeniu. Wynika to z tego, że biologia jako nauka rozpatruje przyrodę jako zespół organizmów, które konkurują ze sobą w procesie ewo-

lucji. Kolejne zagadnienie, zawarte w referacie *Święta Teresa od Jezusa: wyjaśnianie Boga i siebie przez przykłady z przyrody* (o. dr Marian Zawada OCD), prezentuje metafory zaczerpnięte przez św. Teresę od Jezusa ze świata przyrody w celu wyjaśnienia pewnych zagadnień z życia duchowego.

Ekologia w nauczaniu Kościoła – przyroda jako dzieło Boga (mgr Krzysztof Wojciechowski) wprowadza w wypowiedzi Kościoła dotyczące odpowiedzialności człowieka za ochronę przyrody. Natomiast *Grzech przeciwko środowisku* (mgr Przemysław Wylegała) jest wypowiedzią czynnego ekologa, ukazującą skutki braku ochrony przyrody lub też niewłaściwie rozumianej ochrony. Referat zatytułowany *Święty Jan od Krzyża: odrodzenie przyrody w Chrystusie* (o. dr Sergiusz Niziński OCD) wprowadza w mistykę Jana od Krzyża, który uznaje, że szukanie obecności Boga w przyrodzie stanowi ważny element drogi kontemplacji Boga.

Ostatni dzień sympozjum otwiera referat: *Święty Franciszek z Asyżu jako patron ekologów* (o. dr Stanisław Jaromi OFMConv). Autor podaje przykład św. Franciszka z Asyżu – patrona ekologów – człowieka, który jest jednym z prekursorów ochrony przyrody rozumianej w duchu chrześcijańskim. Kolejny referat – *Grzech ekologii: pomijanie porządku stworzenia i Stwórcy* (ks. prof. Paweł Bortkiewicz TChr) – ukazuje ekstremalne rozumienie ochrony przyrody, które odbiega od objawienia chrześcijańskiego. Ostatni wątek poruszany w trakcie sympozjum, zawarty w artykule *Święta Teresa z Lisieux: księga natury metaforą tajemnicy Bożego uniżenia* (o. lic. Krzysztof Pawłowski OCD), nawiązuje do duchowości św. Teresy od Dzieciątka Jezus, która w przyrodzie odnajdywała prawa pomocne dla zrozumienia niektórych tajemnic życia duchowego.

o. Sergiusz Niziński